

CÉSAR FRANCK

Mélodies

Violetta Gawara
mezzo-soprano

James Lipka
piano

1. Nocturne (1884) 3:11
2. S'il est un charmant gazon (1847) 1:59
3. Les cloches du soir (1889)..... 2:55
4. Roses et papillons (c.1860) 2:01
5. Robin Gray (1843) 5:53
6. Souvenance (1846)..... 3:04
7. Ninon (1851)..... 2:34
8. Lied (c.1874)..... 2:03
9. L'ange et l'enfant (1846) 4:05
10. Aimer (1849)..... 4:11
11. Passez! Passez toujours! (c.1860)..... 6:37
12. Le vase brisé (1879) 3:42
13. L'émir de Bengador (c.1847)..... 5:13
14. Le mariage des roses (c.1873)..... 2:37
15. La procession (1889)..... 4:12
16. À cette terre où l'on ploie sa tente (1847) 6:46

NOCTURNE

Nocturne (1884)

Louis de Fourcaud

Ô fraîche nuit, nuit transparente,
Mystère sans obscurité.
La vie est noire et dévorante.
Ô fraîche nuit, nuit transparente,
Donne-moi ta placidité.

Ô belle nuit, nuit étoilée,
Vers moi tes regards sont baissés.
Éclaire mon âme troublée.
Ô belle nuit, nuit étoilée,
Mets tes sourires en mes pensées.

Ô sainte nuit, nuit taciturne,
Pleine de paix et de douceur,
Mon cœur bouillonne comme une urne.
Ô sainte nuit, nuit taciturne,
Fait le silence dans mon cœur.

Ô grande nuit, nuit solennelle,
En qui tout est délicieux,
Prend mon être entier sous ton aile.
Ô grande nuit, nuit solennelle,
Verse le sommeil en mes yeux.

Nocturn

Louis de Fourcaud

O fresh night, transparent night,
Mystery without darkness.
Life is black and all-consuming.
O fresh night, transparent night,
Give me your tranquility.

O beautiful night, starry night,
Towards me your eyes are lowered.
Light my troubled soul.
O beautiful night, starry night,
Put your smiles in my thoughts.

O holy night, taciturn night,
Full of peace and sweetness,
My heart boiling like an urn.
O holy night, silent night,
Silence my heart.

O great night, solemn night,
In which all is delight,
Take my whole being under your wing.
O great night, solemn night,
Pour sleep into my eyes.

Nokturn

Louis de Fourcaud

O chłodna nocy, przejrzysta nocy,
Tajemnico bez mroku.
Życie jest ponure i pochłaniające.
O chłodna nocy, przejrzysta nocy
Daj mi swój spokój.

O piękna nocy, gwiazdzista nocy,
Spójrz na mnie
Oświeć moją udręczoną duszę.
O piękna nocy, gwiazdzista nocy,
Wlej swój uśmiech w moje myśli.

O święta nocy, milcząca nocy
Pełna spokoju i łagodności,
Moje serce tak wzburzone
O święta nocy, milcząca nocy,
Wprowadź ciszę w moje serce.

O wielka nocy, uroczysta nocy,
W której wszystko jest zachwycające,
Weź mnie pod swoje skrzydła.
O wielka nocy, uroczysta nocy,
Wlej sen w moje oczy.

S'IL EST UN CHARMANT GAZON

*S'il est un charmant
gazon* (1847)

Victor Hugo

S'il est un charmant gazon
Que le ciel arrose,
Où brille en toute saison
Quelque fleur éclore,
Où l'on cueille à pleine main
Lys, chèvrefeuille et jasmin,
J'en veux faire le chemin
Où ton pied se pose.

S'il est un sein bien aimant
Dont l'honneur dispose,
Dont le ferme dévouement
N'ait rien de morose,
Si toujours ce noble sein
Bat pour un digne dessein,
J'y veux faire le coussin
Où ton front se pose.

S'il est un rêve d'amour
Parfumé de roses
Où l'on trouve chaque jour
Quelque douce chose,
Un rêve que Dieu bénit,
Où l'âme à l'âme s'unit,
J'en veux faire le nid
Où ton cœur se pose.

If there be a charming lawn

Victor Hugo

If there be a charming lawn
That the sky waters,
Where shines in every season
Some blooming flower,
Where we pluck with full hand
Lilies, honeysuckle and jasmine,
I want to make the path
Where your foot lands.

If there is a loving breast
Whose honour disposes,
Whose firm devotion
Is not morose,
If ever this noble breast
Beats for a worthy purpose,
I'll make it the cushion
Where your forehead rests.

If it is a dream of love
Fragrant with roses
Where one finds each day
Something sweet,
A dream that God blesses,
Where soul unites with soul,
I want to make it the nest
Where your heart reposes.

Jeśli istnieje pełna czaru murawa

Victor Hugo

Jeśli istnieje pełna czaru murawa
Którą skrapia niebo,
Gdzie o każdej porze roku
kwitną kwiaty,
Gdzie można zbierać pełnymi garściami
Lilie, wiciokrzew i jaśmin,
Chcę uczynić ją ścieżką,
Po której stąpasz.

Jeśli istnieje kochające serce,
Które kieruje się honorem,
Którego niezachwiane oddanie
Nie ma w sobie nic mrocznego,
Jeśli to szlachetne serce
Zawsze bije dla wzniosłego celu,
Chcę uczynić je poduszką,
Na której spocznie twoje czoło.

Jeśli istnieje sen o miłości,
Pachnący różami,
W którym każdego dnia
Odnajdujemy coś słodkiego,
Sen, który Bóg błogosławi,
W którym dusza łączy się z duszą,
Chcę uczynić go gniazdem,
W którym spocznie twoje serce.

LES CLOCHES DU SOIR

Les cloches du soir (1889)

Marceline Desbordes-Valmore

Quand les cloches du soir, dans leur lente volée,
Feront descendre l'heure au fond de la vallée,
Si tu n'as pas d'amis ni d'amours près de toi,
Pense à moi! pense à moi!

Car les cloches du soir avec leur voix sonore
À ton cœur solitaire iront parler encore,
Et l'air fera vibrer ces mots autour de toi:
Aime-moi! aime-moi!

Si les cloches du soir éveillent tes alarmes,
Demande au temps ému qui passe entre nos larmes;
Le temps dira toujours qu'il n'a trouvé que toi
Près de moi! près de moi!

Quand les cloches du soir, si tristes dans l'absence,
Tinteront sur mon cœur ivre de ta présence,
Ah! c'est le chant du ciel qui sonnera pour toi,
Et pour moi! et pour moi!

The Evening Bells

Marceline Desbordes-Valmore

When the evening bells, in their slow flight,
Will bring the hour down to the depth of the valley,
If you have no friends or beloved near you,
Think of me! Think of me!

For the evening bells with their sonorous voice
Will speak to your lonely heart,
And the air will make these words vibrate around you:
Love me! Love me!

If the evening bells arouse your fears,
Ask the time that passes between our tears;
Time will always say that it has found only you
Close to me! Close to me!

When the evening bells, so sad in absence,
Ring on my heart drunk with your presence,
Ah! it is the song of heaven that will ring out for you,
And for me! And for me!

Wieczorne dzwony

Marceline Desbordes-Valmore

Kiedy wieczorne dzwony, w swoim powolnym biciu
Zwiastują nadejście nocy w dolinie,
Jeśli nie masz przyjaciół ani ukochanej osoby przy sobie,
Pomyśl o mnie! Pomyśl o mnie!

Bo wieczorne dzwony swoim dźwięcznym głosem
Będą przemawiać do twojego samotnego serca,
A powietrze rozbrzmiewać będzie słowami:
Kochaj mnie! Kochaj mnie!

Jeśli wieczorne dzwony budzą w tobie niepokój,
Zapytaj upływający czas, który płynie między naszymi łzami;
Czas zawsze powie, że znalazł tylko ciebie
Przy mnie! Przy mnie!

Kiedy wieczorne dzwony, tak smutne przez twoją nieobecność,
Będą dzwonić w moim sercu odurzonym twoją miłością,
Ach! To pieśń nieba, która zabrzmiała dla ciebie,
I dla mnie! I dla mnie!

ROSES ET PAPILLONS

Roses et papillons (c.1860)

Victor Hugo

Roses et papillons la tombe nous rassemble
Tôt ou tard.
Pourquoi l'attendre, dis? Veux-tu vivre ensemble
Quelque part?

Quelque part dans les airs, si c'est là que se berce
Ton essor!
Aux champs, si c'est aux champs que ton calice verse
Son trésor!

Où tu voudras! qu'importe! oui, que tu sois haleine
Ou couleur,
Papillon rayonnant, corolle à demi pleine,
Aile ou fleur!

Vivre ensemble d'abord! c'est le bien nécessaire
Et réel!
Après l'on peut choisir au hasard, ou la terre
Ou le ciel!

Roses and butterflies

Victor Hugo

Roses and butterflies, the grave brings us together
Sooner or later.
Why wait for it? Do you want to live together
Somewhere?

Somewhere in the air, if that's where you soar
Your flight!
In the fields, if it is in the fields that your chalice pours out
Your treasure!

Wherever you like! What does it matter! Yes, whether you are breath
Or colour,
Radiant butterfly, half-full corolla,
Wing or flower!

Live together first! It is the necessary gift
And real!
Then we can choose at random, either the earth
Or heaven!

Róże i motyle

Victor Hugo

Róże i motyle, grób nas połączy
Wcześniej czy później.
Po co czekać, powiadasz? Chcesz żyć razem
Gdzieś?

Gdzieś w powietrzu, jeśli tam unoszą się
Twoje skrzydła!
Na polach, jeśli tam twój kielich rozlewa
Twój skarb!

Gdziekolwiek zechcesz! Nieważne! Tak, czy jesteście oddechem
Czy kolorem,
Promiennym motylem, półpełnym kielichem,
Skrzydłem czy kwiatem!

Najpierw żyć razem! To jest konieczne
I rzeczywiste!
Potem można wybrać losowo, albo ziemię,
albo niebo!

Robin Gray (1843)

Jean-Pierre Clarté de Florian

Quand les moutons sont dans la bergerie,
Que le sommeil aux humains est si doux,
Je pleure, hélas! les chagrins de ma vie,
Et près de moi dort mon bon vieux époux.

Jame m'aimait; pour prix de sa constance,
Il eut mon cœur: mais Jame n'avait rien;
Il s'embarqua, dans la seule espérance
À tant d'amour de joindre un peu de bien.

Après un an notre vache est volée;
Le bras cassé, mon père rentre un jour;
Ma mère était malade et désolée,
Et Robin Gray vint me faire la cour.

Le pain manquait dans ma pauvre retraite;
Robin nourrit mes parents malheureux;
La larme à l'œil, il me disait; Jeannette,
Épouse-moi, du moins pour l'amour d'eux.

Je disais: Non, pour Jame je respire.
Mais son vaisseau vint à périr.
Et j'ai vécu! Je vis encore pour dire:
Malheur à moi de n'avoir pu mourir.

Robin Gray

Jean-Pierre Clartis de Florian

When the sheep are in the barn,
Sleep is so sweet to humans,
I weep, alas, for the sorrows of my life,
And by my side sleeps my good old husband.

James loved me; for the price of his constancy,
He had my heart: but James had nothing;
He set sail, in the sole hope
To so much love to add a little good.

After a year our cow was stolen;
With a broken arm, my father returned one day;
My mother was sick and desolate,
And Robin Gray came to court me.

Bread was lacking in my poor retreat;
Robin fed my unhappy parents;
With a tear in his eye he said to me, Jeannette,
Marry me, at least for their sake.

I said, "No, I breathe for James".
But his ship was lost.
And I lived! I still live to say:
"Woe is me that I could not die".

Robin Gray

Jean-Pierre Clartis de Florian

Kiedy owce są w owczarni,
A sen ludzi jest tak słodki,
Płaczę nad smutkami mojego życia,
A obok mnie śpi mój dobry, stary mąż.

James mnie kochał; w nagrodę za swoją wierność
Zdobyl moje serce: ale James nie miał nic;
Wyruszył w rejs, mając jedyną nadzieję,
Że do tak wielkiej miłości dotączy trochę majątku.

Po roku skradziono nam krowę;
Mój ojciec wrócił pewnego dnia ze złamaną ręką;
Moja matka była chora i załamana,
Wtedy Robin Gray zaczął się do mnie zalecać

W mojej ubogiej chatce brakowało chleba;
Robin karmił moich biednych rodziców;
Ze łzami w oczach mówił: Jeannette,
Wyjdiesz za mnie, przynajmniej dla ich dobra.

Odpowiadałam: Nie, żyję dla Jamesa.
Ale jego statek zatonął.
A ja wciąż żyję! Żyję nadal, by powiedzieć:
„Biada mi, że nie mogłam umrzeć”.

Mon père alors parla de mariage;
Sans en parler, ma mère l'ordonna.
Mon pauvre cœur était mort du naufrage;
Ma main restait, mon père la donna.

Un mois après, devant ma porte assise
Je revois Jame et je crus m'abuser.
C'est moi, dit-il, pourquoi tant de surprise?
Mon cher amour, je reviens t'épouser.

Ah! que de pleurs ensemble nous versâmes!
Un seul baiser, suivi d'un long soupir,
Fut notre adieu. Tous deux nous répétâmes:
Malheur à moi de n'avoir pu mourir.

Je ne vis plus, j'écarte de mon âme
Le souvenir d'un amant si chéri.
Je veux tâcher d'être une bonne femme;
Le vieux Robin est un si bon mari!

My father then spoke of marriage;
Without mentioning it, my mother ordered it.
My poor heart was wrecked;
My hand remained, my father gave it.

A month later, In front of my seated door
I saw James again, and I thought I had deceived myself.
"It is me," he said, "why so surprised?
My dear love, I'm coming back to marry you".

Oh, what tears we shed together!
A single kiss, followed by a long sigh,
Was our farewell. Both of us repeated:
"Woe is me that I did not die".

I live no more, I put away from my soul
The memory of a lover so dear.
I want to try to be a good wife;
Old Robin is such a good husband!

Wtedy mój ojciec zaczął mówić o ślubie;
Nie pytając mnie o zdanie, moja matka go nakazała.
Moje biedne serce umarło wraz z katastrofą statku;
Pozostała mi tylko ręka, którą ojciec oddał.

Miesiąc później, siedząc przed moimi drzwiami,
Znowu zobaczyłam Jamesa i pomyślałam, że śnię.
To ja, rzekł, dlaczego tak się dziwisz?
Moja droga miłości, wracam, aby cię poślubić.

Ach! Ileż też razem wylałyśmy!
Jeden pocałunek, po którym nastąpiło długie westchnienie,
Było naszym pożegnaniem. Oboje powtarzaliśmy:
Biada nam, że nie mogliśmy umrzeć.

Nie żyję już, wymazuję z duszy
Wspomnienie mojego ukochanego.
Staram się być dobrą żoną;
Stary Robin jest takim dobrym mężem.

SOUVENANCE

Souvenance (1846)

François-René de Chateaubriand

Combien j'ai douce souvenance
Du joli lieu de notre enfance!
Ma sœur, qu'ils étaient beaux les jours
De France!
Ô mon pays, sois mes amours
Toujours!

Te souvient-il que notre mère,
Au foyer de notre chaumière,
Nous pressait sur son cœur joyeux,
Ma chère?
Et nous baisions ses blancs cheveux
Tous deux.

Ma sœur, te souvient-il encore
Du château que baignait la Dore;
Et cette tant vieille tour
Du Maure,
Où l'airain sonnait le retour
Du jour?

Te souvient-il du lac tranquille
Qu'effleurait l'hirondelle agile,
Du vent qui courbait le roseau
Mobile,
Et du soleil couchant sur l'eau,
Si beau?

Oh! qui me rendra mon Hélène,
Et ma montagne, et le grand chêne?
Leur souvenir fait tous les jours
Ma peine :
Mon pays sera mes amours
Toujours.

Remembrance

François-René de Chateaubriand

How sweetly I remember
Of the lovely place of our childhood!
My sister, how beautiful were the days
In France!
O my country, be my love
For ever and ever!

Do you remember that our mother,
In the hearth of our cottage,
Pressed us to her joyful heart,
My dear?
And we kissed her white hair
Both of us.

Sister, do you still remember
The castle bathed by the Dore;
And that ancient Tower
Of the Moor,
Where the brass sounded the return
Of the day?

Do you remember the quiet lake
Which the swallow skimmed,
The wind that bent the reed
As it moved,
And the sun setting on the water,
So beautiful?

Oh, who will give me back my Helen,
And my mountain, and the great oak?
Their memory is my pain every day
My sorrow:
My country will be my love
For ever and ever.

Wspomnienie

François-René de Chateaubriand

Jakże słodkie są moje wspomnienia
O pięknym miejscu naszego dzieciństwa!
Siostró, jakże piękne były dni
We Francji!
O, moja ojczyzno, bądź moją miłością
Na zawsze!

Pamiętasz, jak nasza matka,
W zaciszu naszej chatki,
Przytulała nas do swojego radosnego serca,
Moja kochana?
I całowaliśmy jej srebrne włosy,
Oboje.

Siostró, pamiętasz jeszcze
Zamek, który otaczała rzeka Dore
I tę starą Wieżę
Maure
Gdzie brzmiał dzwon zwiastujący powrót
Dnia?

Pamiętasz spokojne jezioro,
Nad którym przelatywały żwonne jaskółki,
Wiatr, który ugiął trzcinę,
Ruchomą,
I słońce zachodzące nad wodą,
Takie piękne?

Och! Kto mi zwróci moją Helenę,
I moją górę, i wielki dąb?
Wspomnienie o nich sprawia mi codziennie
Ból:
Moja ojczyzna będzie moją miłością
Na zawsze.

NiNON

Ninon (1851)

Alfred de Musset

Ninon, Ninon, que fais-tu de la vie?
L'heure s'enfuit ; le jour succède au jour.
Rose ce soir, demain flétrie,
Comment vis-tu, toi qui n'as pas d'amour?

Regarde-toi, la jeune fille.
Ton cœur bat et ton œil pétille.
Aujourd'hui le printemps, Ninon, demain l'hiver
Quoi! tu n'as pas d'étoile et tu vas sur la mer!

Au combat sans musique, en voyage sans livre!
Quoi! tu n'as pas d'amour et tu parles de vivre!
Moi, pour un peu d'amour je donnerais mes jours;
Et je les donnerais pour rien sans les amours.

Qu'importe que le jour finisse et recommence,
Quand d'une autre existence
Le cœur est animé?
Ouvrez-vous, jeunes fleurs. Si la mort vous enlève,
La vie est un sommeil, l'amour en est le rêve,
Et vous aurez vécu, si vous avez aimé.

Ninon

Alfred de Musset

Ninon, Ninon, what are you doing with life?
Time flies; day follows day.
Rose tonight, withered tomorrow,
How do you live, you who have no lover?

Look at yourself, young girl.
Your heart beats and your eyes sparkle.
Today it's spring, Ninon, tomorrow it's winter
What! You have no star and you go to sail the seas!

Into battle without music, on a journey without a book
You have no love and you talk of living!
I would give my days for a little love;
And I would give them for nothing without love.

What does it matter if the day ends and begins again
When there is another life
When your heart is alive?
Open up, young flowers. If death takes you away,
Life is a sleep, love is a dream,
And you will have lived, if you have loved.

Ninon

Alfred de Musset

Ninon, Ninon, co robisz ze swoim życiem?
Czas ucieka, dzień mija za dniem.
Dziś kwitnąca, jutro zwiędła,
Jak żyjesz, ty, która nie znasz miłości?

Spójrz na siebie, młoda dziewczyno.
Twoje serce bije, a oczy błyszczą.
Dziś jest wiosna, Ninon, jutro będzie zima.
Co? Nie znasz gwiazd, a wyruszasz w morze?

Na bitwę bez muzyki, w podróż bez książki?
Co? Nie znasz miłości, a mówisz o życiu?
Ja za odrobinę miłości oddałabym swoje dni;
I oddałabym je za nic, gdyby nie było miłości.

Jaka to różnica, że dzień się kończy i zaczyna od nowa,
Kiedy inna rzeczywistość
Przyspiesza serca bicie?
Rozkwitajcie, młode kwiaty. Nawet jeśli śmierć was zabierze,
Życie jest snem, miłość jest marzeniem;
A wy będziecie żyły, jeśli kochałyście.

Lied (c.1874)

Lucien Pâté

Pour moi sa main cueillait des roses
À ce buisson,
Comme elle encore à peine écloses,
Chère moisson.

La gerbe, hélas! en est fanée
Comme elle aussi;
La moissonneuve moissonnée
Repose ici.

Mais sur la tombe qui vous couvre,
Ô mes amours
Une églantine, qui s'entr'ouvre,
Sourit toujours.

Et, sous le buisson qui surplombe,
Quand je reviens,
Une voix me dit, sous la tombe:
Je me souviens.

Lied

Lucien Paté

His hand picked roses for me
From this bush,
Like her, still just blooming,
Dear harvest.

The sheaf, alas, is withered
Like her too;
The new harvest
Lies here.

But on the grave that covers you,
O my love,
A rose-hip, which opens,
Still smiles.

And under the overhanging bush,
When I return,
A voice says to me from beneath the grave:
"I remember."

Pieśń

Lucien Paté

Dla mnie jej dłoń zbierała róże
Z tego krzewu,
Jak ona, ledwie rozkwitłe,
Drogie mojemu sercu.

Niestety, bukiet uschnął,
Tak jak ona;
Droga mojemu sercu,
Spoczywa tutaj.

Ale na grobie, który cię okrywa,
O, moja miłości
Róża dzika, która się otwiera,
Zawsze się uśmiecha.

I pod krzakiem, który ją okrywa,
Kiedy wracam,
Głos spod grobu mówi mi:
„Pamiętam”.

L'ANGE ET L'ENFANT

L'ange et l'enfant (1846)

Jean Reboul

Un ange au radieux visage,
Penché sur le bord d'un berceau,
Semblait contempler son image
Comme dans l'onde d'un ruisseau.

Charmant enfant qui me ressemble,
Disait-il, oh! viens avec moi!
Viens, nous serons heureux ensemble,
La terre est indigne de toi.

Là jamais entière allégresse;
L'âme y souffre de ses plaisirs,
Les cris de joie ont leur tristesse,
Et les voluptés leurs soupirs.

La crainte est de toutes les fêtes;
Jamais un jour calme et serein
Du choc ténébreux des tempêtes
N'a garanti le lendemain.

Eh quoi! Les chagrins, les alarmes,
Viendraient troubler ce front si pur?
Et par l'amertume des larmes
Se terniraient ces yeux d'azur?

The Angel and the Child Anioł i dziecko

Jean Reboul

An angel with a radiant face,
Leaning over the edge of a cradle,
Seemed to be contemplating his image
As if in the waves of a stream.

"Charming child who resembles me,"
He said, "Oh! Come with me!
Come, we will be happy together,
The earth is unworthy of you.

There is never complete joy there;
The soul suffers from its pleasures,
Cries of joy have their sadness,
And pleasure of their sighs.

Fear is present at all celebrations;
Never has a calm and serene day
From the dark clash of storms
Guaranteed the next day.

What! Would sorrow and alarm
Disturb that pure brow?
And would the bitterness of tears
Tarnish those azure eyes?

Jean Reboul

Anioł o promiennej twarzy
Pochylony nad brzegiem kołyski
Wydawał się kontemplować swoje odbicie
Jak w lustrze strumienia

Urocze dziecko, podobne do mnie
Powiedział: „Och, chodź ze mną:
Chodź, będziemy razem szczęśliwi
Ziemia nie jest godna ciebie

Tam nigdy nie ma pełnej radości:
Dusza cierpi z powodu przyjemności
Okrzyki radości mają w sobie smutek
A rozkosze mają swoje westchnienia

Niepokój towarzyszy wszystkim świętom;
Nigdy nie ma spokojnego i pogodnego dnia
Mroczne uderzenie burzy
Nie daje gwarancji jutra.

Co więcej! smutki, niepokoje
zakłóciłyby to czyste czoło
A gorycz też
zmatowiłaby te błękitne oczy!

Non, non, dans les champs de l'espace
Avec moi tu vas t'envoler;
La Providence te fait grâce
Des jours que tu devais couler.

Que personne dans ta demeure
N'obscurcisse ses vêtements;
Qu'on accueille ta dernière heure
Ainsi que tes premiers moments.

Que les fronts y soient sans nuage,
Que rien n'y révèle un tombeau;
Quand on est pur comme à ton âge,
Le dernier jour est le plus beau.

Et, secouant ses blanches ailes,
L'ange à ces mots a prit son essor
Vers les demeures éternelles...
Pauvre mère!... ton fils est mort!

No, no, in the fields of space
You will fly away with me;
Providence grants you grace
From the days you were to live.

Let no one in your home
Darken their clothes;
Let them welcome your last hour
As they did your first moments.

Let their brows be cloudless,
Let nothing reveal a tomb;
When one is pure as at your age,
The last day is the most beautiful."

And, shaking his white wings,
The angel took flight with these words
Towards the eternal dwellings...
Poor mother!... Your son is dead!

Nie, nie: w bezkresną przestrzeń
Wraz ze mną odleciś;
Opatrzność daruje ci
Dni, które miałeś przeżyć

Niech nikt w twoim domu
Nie przyciemnia swoich szat;
Niech twoja ostatnia godzina
Będzie przyjęta tak samo jak twoje pierwsze chwile!

Niech czoła będą bez cienia smutku,
Niech nic nie przypomina grobu:
Kiedy jest się czystym jak w twoim wieku,
Ostatni dzień jest najpiękniejszy.

I trzepocząc białymi skrzydłami,
Anioł po tych słowach odleciał
W kierunku niebiańskich siedzib.
Biedna matko, twój syn umarł.

AIMER

Aimer (1849)

Joseph Méry

J'entendais sa voix si touchante,
Lorsque l'étoile au ciel montait,
À l'heure, où la campagne chante,
À l'heure où la ville se tait.

Elle disait: aimons au bel âge, où l'on aime,
Regrettons les moments perdus pour les amours;
Les tendres ses du cœur ont un charme suprême,
Rayon du ciel sur l'ombre de nos jours.

J'entendais sa voix si touchante, etc.

Elle disait: aimons, l'amour est une fête,
Où le cœur enivré chante un hymne sans fine;
De sombres vérités si notre vie est faite,
En dormons nous dans ce rêve divin,

J'entendais sa voix si touchante, etc.

Tout est faux dans les biens que cette terre envie,
L'amour nous est venu du ciel pour nous charmer,
Être seul c'est la mort être deux c'est la vie,
Aimons pour vivre et vivons pour aimer.

Loving

Joseph Méry

I could hear her voice so touching,
When the star in the sky was rising,
At the hour, when the country sings,
At the hour when the city is silent.

She said: let us love at the beautiful age, when we love,
Let us regret the lost moments for the loves;
The tender sounds of the heart have a supreme charm,
Ray of heaven on the shadow of our days.

I could hear her voice so touching, etc.

She said: let's love, love is a feast,
Where the intoxicated heart sings a fine hymn;
Of dark truths if our life is spent,
Let us sleep in this divine dream,

I could hear her voice so touching, etc.

All is false in the goods that this earth desires,
Love came to us from heaven to charm us,
To be alone is death, to be two is life,
Let us love to live and live to love.

Kochać

Joseph Méry

Słyszałem jej tak wzruszający głos,
Gdy gwiazda wznosiła się na niebie,
W godzinie, gdy wzgórza śpiewają,
W godzinie, gdy miasto milczy.

Mówiła: kochajmy, gdy wciąż jesteśmy młodzi
Żałujmy straconych chwil bez miłości;
Czułe bicie serca mają najwyższy urok,
Promień nieba na cieniu naszych dni.

Słyszałem jej tak wzruszający głos, itd.

Ona mówiła: kochajmy, miłość jest świętem,
Gdzie upojone serce śpiewa hymn bez końca;
Nawet jeśli nasze życie składa się z mrocznych prawd,
Śpijmy w tym boskim śnie,

Słyszałem jej wzruszający głos, itd.

Złudne są dobra, których pragnie ta ziemia,
Miłość przyszła do nas z nieba, by nas oczarować,
Być samemu to śmierć, być we dwoje to życie,
Kochajmy, by żyć, i żyjmy, by kochać.

PASSEZ! PASSEZ TOUJOURS!

Passez!
Passez toujours! (c.1860)

Victor Hugo

Puisque j'ai mis ma lèvre à ta coupe encor pleine,
Puisque j'ai dans tes mains posé mon front pâli,
Puisque j'ai respiré parfois la douce haleine
De ton âme, parfum dans l'ombre enseveli,

Je puis maintenant dire aux rapides années:
– Passez! passez toujours! je n'ai plus à vieillir!
Allez-vous-en avec vos fleurs toutes fanées;
J'ai dans l'âme une fleur que nul ne peut cueillir!
Votre aile en le heurtant ne fera rien répandre
Du vase où je m'abreuve et que j'ai bien rempli.
Mon âme a plus de feu que vous n'avez de cendre!
Mon cœur a plus d'amour que vous n'avez d'oubli!

Puisqu'il me fut donné de t'entendre me dire
Les mots où se répand le cœur mystérieux;
Puisque j'ai vu pleurer, puisque j'ai vu sourire
Ta bouche sur ma bouche et tes yeux sur mes yeux;

Je puis maintenant etc.

Puisque j'ai vu briller sur ma tête ravie
Un rayon de ton astre, hélas! voilé toujours;
Puisque j'ai vu tomber dans l'onde de ma vie
Une feuille de rose arrachée à tes jours;

Je puis maintenant etc.

Pass on! Pass ever on!

Victor Hugo

Since I put my lip to your still full cup,
Since I have laid my pale forehead in your hands,
May I sometimes breathe the sweet breath
Of your soul, perfume in the buried shade,

I can now say to the swift years:
I don't have to grow old any more!
Go away with your flowers all faded;
I have a flower in my soul that no one can pluck!
Your wing striking it will not spill anything
From the vase in which I drink and which I have filled well.
My soul has more fire than you have ashes!
My heart has more love than you have forgetfulness!

Since I was granted to hear you tell me
The words of the mysterious heart;
Since I saw you cry, since I saw you smile
Your mouth on my mouth and your eyes on my eyes;

I can now say etc.

Since I saw shining on my ravished head
A ray of your star, alas! always veiled;
Since I saw fall in the wave of my life
A rose leaf torn from your days;

I can now say etc.

Mijacie! Mijacie na zawsze!

Victor Hugo

Skoro przyłożyłem usta do twojego wciąż pełnego kielicha,
Skoro oparłem bladą twarz na twoich dłoniach,
Skoro czasem wdychałem słodki oddech
Twojej duszy, zapach pogrzebany w cieniu,

Teraz mogę powiedzieć szybko odchodzącym latom:
Mijajcie! Mijajcie na zawsze!
Nie muszę się już starzeć!
Odejdźcie ze swoimi zwiędłymi kwiatami;
W mojej duszy mam kwiat, którego nikt nie może zerwać!
Wasze skrzydła uderzające o niego nie rozleją nic
Z wazonu, z którego piję i który dobrze napelnilem.
Moja dusza ma więcej ognia niż wy popiołu!
Moje serce ma więcej miłości niż wy zapomnienia!

Skoro dane mi było usłyszeć, jak mówisz mi
Słowa, w których rozlewa się tajemnicze serce;
Skoro widziałem łzy, skoro widziałem uśmiech
Twoje usta na moich ustach i twoje oczy na moich oczach;

Teraz mogę powiedzieć szybko odchodzącym latom itd.

Ponieważ widziałem blask na mojej oczarowanej głowie
Promień twojej gwiazdy, niestety zawsze zastoniętej;
Ponieważ widziałem, jak w nurt mojego życia wpadł
Liść róży wyrwany z twoich dni;

Teraz mogę powiedzieć szybko odchodzącym latom itd.

LE VASE BRISÉ

Le vase brisé (1879)

Sully Prudhomme

Le vase où meurt cette verveine
D'un coup d'éventail fut fêlé;
Le coup dut effleurer à peine,
Aucun bruit ne l'a révélé.

Mais la légère meurtrissure
Mordant le cristal chaque jour,
D'une marche invisible et sûre,
En a fait lentement le tour.

Son eau fraîche a fui goutte à goutte,
Le suc des fleurs s'est épuisé,
Personne encore ne s'en doute,
N'y touchez pas, il est brisé.

Souvent aussi la main qu'on aime,
Effleurant le cœur, le meurtrit.
Puis le cœur se fend de lui-même.
La fleur de son amour périt.

Toujours intact aux yeux du monde,
Il sent croître et pleurer tout bas
Sa blessure fine et profonde.
Il est brisé, n'y touchez pas.

The Broken Vase

Sully Prudhomme

The vase in which this verbenia dies
Was cracked by the blow of a fan;
The blow must have barely grazed it,
No sound revealed it.

But the slight bruise
Biting the crystal every day,
With an invisible and certain step,
Slowly went round and round.

Its fresh water leaked drop by drop,
The juice of the flowers has run out,
No one yet suspects,
Do not touch it, it is broken.

Often the hand we love,
Brushes against the heart and bruises it.
Then the heart cracks of its own accord.
The flower of his love perishes.

Still intact in the eyes of the world,
It feels itself grow and weep
His thin, deep wound.
It is broken, do not touch it.

Rozbity wazon

Sully Prudhomme

Wazon, w którym umiera ta werbena,
został rozbity uderzeniem wachlarza;
uderzenie jak muśnięcie,
nie można było nawet go usłyszeć.

Ale lekkie pęknięcie,
codziennie drążąc kryształ,
wolno i nieubłagane
rozprzestrzeniło się.

Świeża woda wyciekała kropla po kropli,
Sok kwiatów wyschnął,
Nikt jeszcze o tym nie wie,
Nie dotykajcie go, jest rozbity.

Często też ręka, która kocha,
Dotykając serca, rani je.
Serce pęka
Kwiat jego miłości ginie.

Wciąż nienaruszone w oczach świata,
czuje, jak rośnie i szłocha
jego pogłębiająca się rana.
Jest złamane, nie dotykajcie go.

L'ÉMIR DE BENGADOR

L'émir de Bengador (c.1847)

Joseph Méry

Si tu savais que je t'adore,
Comme l'étoile aime le ciel.
Comme l'abeille du Mysore
Aime la fleur où naît le miel,
Tu viendrais, à l'heure où le Gange
Au golfe bleu va s'endormir,
Tu viendrais t'asseoir, ô mon ange,
Sous les rosiers de ton émir!
Là, ma douce reine,
Sous, la nuit sereine,
Après un beau jour,
Les fleurs ranimées,
Les rives aimées,
Les nuits embaumées,
Tout parle d'amour.

Si tu venais, ô nonpareille,
Comme tu faisais autrefois,
Pour dérouler à mon oreille
Toutes les perles de ta voix,
Je te donnerais, ô mon ange,
Mon beau palais de Bengador,
Qui met son jardin sur le Gange
Et sur la mer ses balcons d'or!
Là, ma douce reine,
Sous, la nuit sereine,
Après un beau jour,
Les fleurs ranimées,

The Emír of Bengador

Joseph Méry

If you would know that I adore you,
Like the star loves the sky,
Like Mysore's bee
Loves the flower which births honey,
You would come, at the hour when the Ganges
Has fallen asleep in the blue gulf.
You would sit, my angel,
Under your emír's roses!
There, my sweet queen,
Under the serene night,
After a beautiful day,
The flowers revived,
The beloved shores,
The embalmed nights,
Everything speaks of love.

If you came, oh nonpareil,
As you once did,
To unravel in my ear
All the pearls of your voice,
I would give you, O my angel,
My beautiful palace of Bengador,
Which sets its garden on the Ganges
And golden balconies over the sea!
There, my sweet queen,
Under the serene night,
After a beautiful day,
The flowers revived,

Emír Bengadoru

Joseph Méry

Gdybyś wiedziała, że cię uwielbiam,
Jak gwiazda kocha niebo.
Jak pszczoła z Mysore
Kocha kwiat, z którego powstaje miód,
Przybyłaś, gdy Ganges
Zasypia w błękitnej zatoce,
Przyszłabyś usiąść, o mój aniele,
Pod różami swojego emira!
Tam, moja słodka królowo,
W noc spokojną,
Po pięknym dniu,
Ożywione kwiaty
Ukochane brzegi
Noce pełne woni
Wszystko mówi o miłości.

Gdybyś przyszła, o niezrównana,
Jak to bywało dawniej,
By rozwijać w moim uchu
Perły tego głosu,
Dałbym ci, o mój aniele,
Mój piękny pałac w Bengadorze,
Który ma ogród nad Gangesem
I złote balkony nad morzem!
Tam, moja słodka królowo,
W noc spokojną
Po pięknym dniu,
Ożywione kwiaty,

Les rives aimées,
Les nuits embaumées,
Tout parle d'amour.

Si tu savais quelle merveille
Change d'un signe de ma main
La pauvre fille de la veille
En sultane le lendemain,
Tu croirais demain, ô mon ange,
Que le dieu bleu du firmament
Est revenu sur notre Gange
Avec le nom de ton amant!
Là, ma douce reine,
Sous, la nuit sereine,
Après un beau jour,
Les fleurs ranimées,
Les rives aimées,
Les nuits embaumées,
Tout parle d'amour.

The beloved shores,
The embalmed nights,
Everything speaks of love.

If you only knew what a marvel
Changes with a wave of my hand
The poor girl of the day before
Into a sultana on the morrow,
You would believe tomorrow, my angel,
That the blue god of the firmament
Has returned to our Ganges
With the name of your lover!
There, my sweet queen,
Under the serene night,
After a fair day,
The flowers revived,
The beloved shores,
The embalmed nights,
Everything speaks of love.

Ukochane brzegi,
Noce pełne woni,
Wszystko mówi o miłości.

Gdybyś wiedziała, jaką cudownością
Może jeden gest mej dłoni
Ze zwykłej dziewczyny dnia poprzedniego
Uczynić sultankę dnia następnego -
Uwierzyłabyś, o mój aniele,
Że niebieski bóg firmamentu
Zstąpił na nasz Ganges
Z imieniem twojego kochanka!
Tam, moja słodka królowo,
W noc spokojną
Po pięknym dniu,
Ożywione kwiaty,
Ukochane brzegi,
Noce pełne woni
Wszystko mówi o miłości.

LE MARIAGE DES ROSES

Le mariage des roses (c.1873)

Eugene David

Mignonne, sais-tu comment s'épousent les roses?
Ah! cet hymen est charmant, quelles tendres choses
Elles disent en ouvrant leur paupières closes!
Mignonne sais-tu comment s'épousent les roses?

Elles disent: aimons-nous! Si courte est la vie!
Ayons les baisers plus doux, l'âme plus ravie!
Pendant que l'homme à genoux doute, espère ou prie,
Ô mes sœurs, embrassons-nous, si courte est la vie.

Crois-moi, mignonne, crois-moi, aimons-nous comme elles.
Vois, le printemps vient à toi et des hirondelles
Aimer est l'unique loi, à leurs nids fidèles.
Ô ma reine, suis ton roi, aimons-nous comme elles.

Excepté d'avoir aimé qu'est-il donc sur terre?
Notre horizon est fermé. Ombre, nuit, mystère!
Un seul phare est allumé! L'amour nous claire.
Excepté d'avoir aimé qu'est-il donc sur terre?

The Marriage of Roses Matrimonio róż

Eugene David

Sweetheart, do you know how roses marry?
Ah! their vows are charming, what tender things
They say when they open their closed eyelids!
Sweetheart, do you know how roses marry?

They say: let's love each other! Life is so short!
Let's have sweeter kisses, a more delighted soul!
While the man on his knees doubts, hopes or prays,
O my sisters, let us kiss, so short is life.

Believe me, my sweet, believe me, let's love like them.
See, spring is coming to you and the swallows
Love is the only law, in their faithful nests.
O my queen, follow your king, let us love like them.

Apart from having loved, what else is there on earth
Our horizon is closed. Shadow, night, Mystery!
Only. one lighthouse is lit! Love illuminates us.
Apart from having loved, what else is there on earth?

Eugene David

Kochana, czy wiesz, jak pobierają się róże?
Ach! Ich ślub jest uroczyl! Jakież to czułe słowa wypowiadają,
Otwierając swoje zamknięte powieki!
Kochana, czy wiesz, jak pobierają się róże?

Mówią: kochajmy się! Życie jest tak krótkie!
Niech nasze pocałunki będą słodsze, a dusze bardziej zachwycone!
Podczas gdy mężczyzna na kolanach wątpi, ma nadzieję lub się modli,
O moje siostry, obejmijmy się, życie jest tak krótkie.

Wierz mi, śliczna, wierz mi, kochajmy się tak jak one.
Zobacz, wiosna nadchodzi, a z nią jaskółki
Miłość jest ich jedynym prawem, wiernie swoim gniazdom.
O moja królowo, podążaj za swoim królem, kochajmy się tak jak one.

Poza miłością, cóż jeszcze jest na ziemi?
Nasz horyzont jest niedostępny. Ciemność, noc, misterium.
Świeci tylko jedna latarnia. Miłość nas oświeca.
Poza miłością, cóż jeszcze jest na ziemi?

LA PROCESSION

La procession (1889)

Auguste Brizeux

Dieu s'avance à travers les champs!
Par les landes, par les prés, les verts taillis de hêtres,
Il vient, suivi du peuple et porté par les prêtres:
Aux cantiques de l'homme, oiseaux, mêlez vos chants!
On s'arrête. La foule, autour d'un chêne antique
S'incline en adorant, sous l'ostensoir mystique:
Soleil! darde sur lui tes longs rayons couchants!
Vous, fleurs, avec l'encens exhalez votre arôme!
Ô fête! Tout reluit, tout prie et tout embaume!
Dieu s'avance à travers les champs.

The Procession

Auguste Brizeux

God is moving through the fields!
Through the moors, the meadows, the green beech copses,
He comes, followed by the people and carried by the priests:
To the songs of humanity, birds, mingle your songs!
We stop. The crowd around an ancient oak,
Bows in adoration beneath the mystic monstrance:
Sun! cast your long rays down upon it!
You flowers, with incense exhale your aroma!
O feast! All shines, all prays, all is fragrance!
God is advancing through the fields.

Procesja

Auguste Brizeux

Bóg kroczy przez pola!
Przez wrzosowiska, łąki, zielone zagajniki bukowe,
Idzie, a za nim lud, prowadzony przez księży:
Do pieśni człowieka, ptaki, dotączcie swoje śpiewy!
Zatrzymujemy się. Lud zgromadzony wokół starego dębu
Kłania się w uwielbieniu przed mistyczną monstrancją.
Słońce! Rzuć na nią swoje długie promienie gasnącego dnia!
Wy, kwiaty, wraz z kadzidłem wydzielajcie swoją woń!
O, święto! Wszystko łśni, wszystko się modli i pachnie!
Bóg kroczy przez pola.

À CETTE TERRE OÙ L'ON PLOIE SA TENTE

*À cette terre où l'on
ploie sa tente* (1847)

Victor Hugo

À cette terre où l'on ploie
Sa tente au déclin du jour
Ne demande pas la joie.
Contente-toi de l'amour!

Excepté lui, tout s'efface.
La vie est un sombre lieu
Où chaque chose qui passe
Ébauche l'homme pour Dieu.

L'homme est un arbre à qui la sève
Manque avant qu'il soit en fleur.
Son sort jamais ne s'achève
Que du côté du malheur.

Tous cherchent la joie ensemble;
L'espoir rit à tout venant;
Chacun tend sa main qui tremble
Vers quelque objet rayonnant.

Mais vers toute âme, humble ou fière,
Le malheur monte à pas lourds,
Comme un spectre aux pieds de pierre;
Le reste flotte toujours!

Tout nous manque hormis la peine!
Le bonheur, pour l'homme en pleurs,
N'est qu'une figure vaine
De choses qui sont ailleurs.

On this earth where we pitch our tents

Victor Hugo

On this earth where we pitch
Our tents at the end of the day
Ask not for joy.
Be content with love!

Except it, all fades away.
Life is a dark place
Where every passing thing
Rips man apart for God.

Man is a tree that lacks sap
Before it blossoms.
His fate never ends
Only on the side of misfortune.

All seek joy together;
Hope laughs at all who come;
Everyone stretches out their trembling hand
Towards some shining object.

But towards every soul, humble or proud,
Misfortune rises with heavy steps,
Like a spectre with feet of stone;
The rest always floats!

We lack all but sorrow!
Happiness, for the weeping man,
Is but a vain figure
Of things that are elsewhere.

Na tej ziemi, gdzie rozbijamy namioty

Victor Hugo

Na tej ziemi, gdzie rozbijamy
Namioty o zmierzchu dnia
Nie prosz o radość.
Zadowol się miłością!

Poza nią wszystko blednie.
Życie jest mrocznym miejscem
Gdzie wszystko, co przemija
Przygotowuje człowieka dla Boga.

Człowiek jest drzewem, któremu brakuje soku
Zanim zakwitnie.
Jego los nigdy nie kończy się
Wyłącznie po stronie nieszczęścia.

Wszyscy szukają radości;
Nadzieja śmieje się do każdego;
Każdy wyciąga drżącą rękę
W kierunku jakiegoś promiennego obiektu.

Ale ku każdej duszy, pokornej lub dumnej,
Nieszczęście zbliża się ciężkimi krokami,
Jak widmo o kamiennych stopach;
Reszta wciąż unosi się w powietrzu!

Brakuje nam wszystkiego oprócz bólu!
Szczęście dla płaczącego
Jest tylko próżną iluzją rzeczy,
Znalezionych gdzie indziej.

L'espoir, c'est l'aube incertaine
Sur notre but sérieux.
C'est la dorure lointaine
D'un rayon mystérieux.

C'est le reflet, brume ou flamme,
Que dans leur calme éternel
Versent d'en haut sur notre âme
Les félicités du ciel.

Ce reflet des biens sans nombre,
Nous l'appelons le bonheur;
Et nous voulons saisir l'ombre
Quand la chose est au Seigneur!

Va, si haut nul ne s'élève;
Sur terre il faut demeurer;
On sourit de ce qu'on rêve,
Mais ce qu'on a fait pleurer.

Soyons deux. Tout nous convie
À nous aimer jusqu'au soir.
N'ayons à deux qu'une vie!
N'ayons à deux qu'un espoir!

Dans ce monde de mensonges,
Moi, j'aimerai mes douleurs,
Si mes rêves sont tes songes,
Si mes larmes sont tes pleurs!

Hope is the uncertain dawn
On our serious destination.
It is the distant gilding
Of a mysterious ray.

It is the reflection, mist or flame,
That in their eternal calm
Pour down on our soul from above
The bliss of heaven.

This reflection of goods without number,
We call happiness;
And we want to grasp the shadow
When it belongs to the Lord!

Go, so high no one ascends;
On earth we must remain;
We smile at what we dream,
But what we have made us weep.

Let us be two. Everything invites us
To love each other until the evening.
Let us both have one life!
Let us have only one hope!

In this world of lies,
I will love my pain,
If my dreams are your dreams,
If my tears are your tears!

Nadzieja to niepewny świt
Naszego poważnego celu
To odległy blask
Tajemniczego promienia.

Jest odbiciem, mgłą lub płomieniem,
Które w swoim wiecznym spokoju
Wylewa z góry na naszą duszę
Błogostawieństwa nieba.

To odbicie niezliczonych dóbr
Nazywamy szczęściem
I chcemy uchwycić cień
Kiedy rzecz należy do Pana.

Tak wysoko nikt się nie wznosi
Musimy pozostać na ziemi
Uśmiejemy się do tego, o czym śnimy,
Ale to, co mamy, sprawia, że płaczemy.—

Bądźmy we dwoje. Wszystko zachęca nas,
Byśmy kochali się aż do wieczora.
Miejmy we dwoje jedno życie!
Miejmy we dwoje tylko jedną nadzieję!

W tym świecie kłamstw,
Będę kochać swój ból
Jeśli moje marzenia są twoimi marzeniami,
Jeśli moje łzy są twoimi łzami!

César Franck and his *Méodies*

César Franck (1822–1890) was a Belgian-French composer, organist and teacher, considered one of the most important figures of French Romanticism. He was born in Liège, but spent most of his life in Paris, where he studied at the conservatory and later became a professor. He was an excellent organ improviser, and his playing at the Church of Sainte-Clotilde was greatly admired by listeners. As a teacher, he gained great authority and educated a whole generation of composers, including Vincent d'Indy and Ernest Chausson.

Franck remained underappreciated for a long time and only gained recognition in the last years of his life. His work combines deep spirituality with elements of classicism and is characterised by an idiomatic approach to harmony. The composer strove for unity in his musical works, often using the principle of cyclicity, which involves the return of main motifs in different parts of a piece (this is perfectly illustrated in the Sonata in A major for violin and piano). His music is characterised by harmonic richness, emotional intensity and religious, mystical solemnity.

Franck's most important works include: Symphony in D minor, Violin Sonata in A major, Prelude, Fugue and Variation, Symphonic Variations and the monumental oratorio *Les Béatitudes*. He also composed songs and chamber music, in which he expressed his deep faith and reflectiveness. His work, imbued with mysticism and lyricism, had an enormous influence on later French composers. César Franck died in Paris in 1890. He left behind a legacy that combines romantic expression with spiritual tranquillity.

Although Franck is most often associated today with monumental instrumental works, an important part of his oeuvre also consists of songs (*méodies*), which reveal his unique approach to vocal music, underpinned by deep spirituality. Opera was never one of Franck's interests. Nor was he a typical composer of salon music or romantic lyrics. His songs are distinguished by their introspection, lyricism and solemnity, combining the subtlety of French declamation with the harmonic richness characteristic of German neo-romanticism. Franck's music in his songs does not merely serve to embellish the words, but becomes a spiritual commentary on them – explaining the meaning, rhythm, syntax and emotional gradations of individual texts. Among Franck's most important vocal works are cycles such as *Six pièces pour chant et piano*, *Les Béatitudes* (in the oratorio version) and individual songs, including *Nocturne*, *Le mariage des roses* and *La procession*.

César Franck's songs are a special phenomenon in his oeuvre. Although they do not occupy such a prominent place as his monumental organ or symphonic works, they are an extremely important testimony and legacy of the composer's spiritual and emotional world. Franck – an introvert and a deeply religious man – treated vocal music as a space for contemplation and personal confession. His songs were not created with salon glamour in mind – they are rather intimate miniatures with varied symbolism, evocative harmonies and lyrical depth. In works such as *Nocturne* and *Les cloches du soir*, we find Franck's typical poetics of twilight. *Nocturne* is a song full of silence and melancholy, in which gentle passages in the piano part envelop the voice like the darkness of nightfall. In *Les cloches du soir*, the narrative develops in a similar way – the sounds of bells become an illustration

of transience and prayerful reflection. Both songs are characterised by a slow tempo, unhurried narrative and extraordinary subtlety of dynamics, reminiscent of the improvisational style of organ music.

Another group consists of songs on the themes of love and pastoral life. *S'il est un charmant gazon*, *Roses et papillons* and *Le mariage des roses* are works full of charm and warmth. Here, Franck refers to nature as a mirror of human feelings. In *S'il est un charmant gazon*, the composer introduces a delicate melody of almost Schubertian provenance, expressing the peace and harmony of love. *Roses et papillons*, on the other hand, brings lightness and transience, with lively piano motifs illustrating the dance of butterflies among roses. *Le mariage des roses* is a musical allegory of perfect unity – both in love and in music, which Franck achieves through the coherent dialogue between voice and instrument. A completely different mood is reflected in songs of a spiritual and symbolic nature, such as *La procession* and *L'ange et l'enfant*. *La procession* is a piece of an almost liturgical nature – solemnity and majesty are combined here with tenderness. The human voice, supported by evocative piano accompaniment, brings to mind the sound of organs and the sacred atmosphere of a church. In *L'ange et l'enfant*, the composer shows a completely different side – this song is like a lullaby, but its simplicity is only apparent; it conceals the rich harmony typical of Franck's late work.

Souvenance and *Le vase brisé* are among the most emotionally evocative songs in his oeuvre. In the former, the memory of lost love becomes a motif for musical reflection on memory and longing. Franck uses consonant harmonies and gentle modulations that balance between reality and dream. *Le vase brisé*, on the other hand, is based on the well-known motif of a broken vase –

a symbol of a wounded soul. The music develops in a dramatic, at times even violent manner; it is both a lament and a prayer.

The songs *Passez! Passez toujours!* and *À cette terre où l'on ploie sa tente* feature the theme of transience and acceptance of fate. Their philosophical tone points to the depth of Franck's thinking, for whom earthly life is only a stage in the pilgrimage towards eternity. In *À cette terre...*, the melody resembles a recitative, and the accompaniment is subdued, almost ascetic – the music seems to pause on the border of silence, expressing humility in the face of the mystery of existence. The album also features narrative songs of a more varied nature. *L'émir de Bengador* and *Robin Gray* are miniature ballads in which Franck meticulously conveys emotions and describes events. Although these pieces are far from virtuosic, they reveal Franck's predisposition for complex narratives, expressed through the introduction of numerous sections full of agogic contrasts. All this creates a very evocative mosaic.

Ninon and *Lied*, on the other hand, are more intimate and subtle songs, written in the style of French *mélodie*. In *Ninon*, the delicate irony of the text is reflected in the slightly humorous melody, while *Lied* is a classical piece – its simplicity and form are reminiscent of early Romantic miniatures.

All these songs display an extraordinary richness of expression – from cheerful, almost pastoral images of nature to mystical visions and spiritual reflections.

César Franck i jego Mélodies

César Franck (1822–1890) był belgijsko-francuskim kompozytorem, organistą i pedagogiem, uznawanym za jedną z najważniejszych postaci francuskiego romantyzmu. Urodził się w Liège, lecz większość życia spędził w Paryżu, gdzie kształcił się w konserwatorium, a później został profesorem. Był znakomitym improwizatorem organowym, a jego gra w kościele Sainte-Clotilde budziła ogromny podziw wśród słuchaczy. Jako nauczyciel zyskał wielki autorytet i wychował całe pokolenie kompozytorów, m.in. Vincenta d'Indy'ego i Ernesta Chaussona.

Franck przez długi czas pozostawał niedoceniany, a rozpoznawalność zyskał dopiero w ostatnich latach życia. Jego twórczość łączy głęboką duchowość z elementami klasycyzmu oraz odznacza się idiomatycznym podejściem do harmoniki. Kompozytor dążył do jednności dzieła muzycznego – często stosował zasadę cykliczności, polegającą na powracaniu głównych motywów w różnych częściach utworu (doskonale obrazuje to Sonata A-dur na skrzypce i fortepian). Jego muzykę charakteryzuje bogactwo harmoniczne, emocjonalna intensywność oraz religijna, mistyczna powaga.

Do najważniejszych dzieł Francka należą: *Symfonia d-moll*, *Sonata skrzypcowa A-dur*, *Preludium, fuga i wariacja*, *Wariacje symfoniczne* oraz monumentalne oratorium *Les Béatitudes*. Tworzył także pieśni i utwory kameralne, w których wyrażał głęboką wiarę i refleksyjność. Jego twórczość, przepełniona mistycyzmem i liryką, wywarła ogromny wpływ na późniejszych kompozytorów francuskich.

César Franck zmarł w 1890 roku w Paryżu. Pozostawił po sobie dziedzictwo, które łączy romantyczną ekspresję z duchowym spokojem.

Choć Franck dziś najczęściej kojarzony jest z monumentalnymi dziełami instrumentalnymi, istotną część jego dorobku stanowią również pieśni (*mélodies*), które ukazują jego niespotykane podejście do twórczości wokalne, podszyte głęboką duchowością. Do obszaru zainteresowań Francka nigdy nie należała opera. Nie był także typowym twórcą muzyki salonowej ani liryki romantycznej. Jego pieśni wyróżniają się introspekcją, liryzmem i powagą, łącząc subtelność francuskiej deklamacji z bogactwem harmonicznym charakterystycznym dla niemieckiego neoromantyzmu. Muzyka Francka w pieśniach nie służy jedynie ozdobie słowa, lecz staje się jego duchowym komentarzem – objaśniającym znaczenie, rytm, składnię i emocjonalne gradacje poszczególnych tekstów. Wśród najważniejszych utworów wokalnych Francka znajdują się cykle takie jak *Six pièces pour chant et piano*, *Les Béatitudes* (w wersji oratoryjnej) czy pojedyncze pieśni, m.in. *Nocturne*, *Le mariage des roses* i *La procession*.

Pieśni Césara Francka stanowią szczególne zjawisko w jego dorobku. Choć nie zajmują tak eksponowanego miejsca jak monumentalne dzieła organowe czy symfoniczne, są niezwykle ważnym świadectwem i spuścizną duchowego i emocjonalnego świata kompozytora. Franck – introwertyk, człowiek głęboko religijny – traktował muzykę wokalną jako przestrzeń kontemplacji i osobistego wyznania. Jego pieśni nie były tworzone z myślą o salonowym bllichtrze – to raczej kameralne miniatury o zróżnicowanej symbolice, sugestywnej harmonice i lirycznej głębi.

W utworach takich jak *Nocturne* czy *Les cloches du soir* odnajdujemy typową dla Francka poetykę zmierzchu. *Nocturne* to pieśń pełna ciszy i melancholii, w której łagodne

odcinki w partii fortepianu otulają głos niczym mrok zapadającej nocy. W *Les cloches du soir* narracja rozwija się analogicznie – dźwięki dzwonów stają się tu ilustracją przemijania i modlitwowej zadumy. Obie pieśni cechuje wolne tempo, niespieszna narracja i niezwykła subtelność dynamiki, przywodząca na myśl improwizacyjny styl organowy.

Inną grupę stanowią pieśni o tematyce miłosnej i pastoralnej. *S'il est un charmant gazon*, *Roses et papillons* i *Le mariage des roses* to utwory pełne wdzięku i ciepła. Tu z kolei Franck odwołuje się do natury jako zwierciadła uczuć człowieka. W *S'il est un charmant gazon* kompozytor wprowadza delikatną melodię o niemal schubertowskiej proveniencji, wyrażającą spokój i harmonię miłości. *Roses et papillons* natomiast przynosi lekkość i ulotność, a żywe motywy fortepianowe ilustrują taniec motyli wśród róż. *Le mariage des roses* to muzyczna alegoria doskonałej jedności – zarówno w miłości, jak i w muzyce, którą Franck osiąga dzięki spójnemu dialogowi głosu i instrumentu.

Żupełnie inny nastrój odzwierciedlają pieśni o charakterze duchowym i symbolicznym, takie jak *La procession* czy *L'ange et l'enfant*. *La procession* to utwór o niemal liturgicznym charakterze – powaga i majestat łączą się tu z czułością. Głos ludzki, wsparty przez sugestywny akompaniament fortepianu, przywodzi na myśl dźwięk organów i sakralną atmosferę kościoła. W *L'ange et l'enfant* kompozytor ukazuje całkowicie inne oblicze – pieśń ta ma charakter kołysanki, lecz jej prostota jest tylko pozorna; skrywa bogatą harmonię typową dla późnej twórczości Francka.

Souvenance i *Le vase brisé* należą do najbardziej sugestywnych emocjonalnie pieśni w jego dorobku. W pierwszej z nich wspomnienie utraconej miłości staje się motywem muzycznej refleksji nad pamięcią i tęsknotą. Franck używa tu konsonujących współbrzmień oraz łagodnych

modulacji, które balansują między rzeczywistością a snem. *Le vase brisé* natomiast oparta jest na znanym motywie rozbitej wazy – symbolu zranionej duszy. Muzyka rozwija się w sposób dramatyczny, a chwilami wręcz gwałtowny; to lament i modlitwa zarazem.

W pieśniach *Passez! Passez toujours!* i *À cette terre où l'on ploie sa tente* pojawia się motyw przemijania i pogodzenia się z losem. Ich filozoficzny ton wskazuje na głębię przemyśleń Francka, dla którego życie ziemskie jest tylko etapem pielgrzymki ku wieczności. W *À cette terre...* linia melodyczna przypomina recytatywy, a akompaniament jest wyciszony, niemal ascetyczny – muzyka jakby zatrzymuje się na granicy ciszy, wyrażając pokorę wobec tajemnicy istnienia.

Na płycie nie brakuje także pieśni narracyjnych, o bardziej różnicowanym charakterze. *L'émir de Bengador* i *Robin Gray* to miniaturowe ballady, w których Franck z niezwykłą pieczołowitością oddaje emocje i opisuje wydarzenia. Choć utworom tym daleko do wirtuozerii, można w nich zauważyć predyspozycję Francka do prowadzenia złożonych narracji, co wyrażone zostaje poprzez wprowadzenie licznych odcinków pełnych kontrastów agogicznych. To wszystko tworzy bardzo sugestywną mozaikę.

Ninon i *Lied* to z kolei pieśni bardziej kameralne i subtelne, utrzymane w stylu francuskiej melodii. W *Ninon* delikatna ironia tekstu znajduje odbicie w lekko humorystycznej melodii, podczas gdy *Lied* jest utworem o klasycznym charakterze – jego prostota i forma przypominają miniatury wczesnoromantyczne.

Wszystkie te pieśni ukazują niezwykle bogactwo ekspresji – od pogodnych, niemal pastoralnych obrazów natury po mistyczne wizje i duchowe rozważania.

Dariusz Marcinişzyn

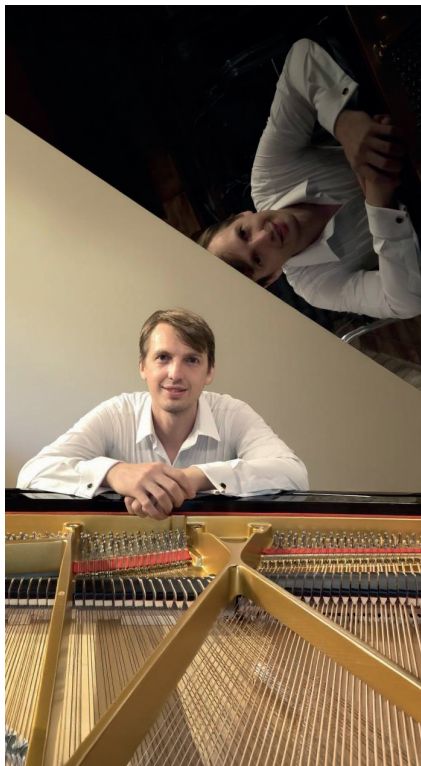
Violetta Gawara a Polish mezzo-soprano and graduate of the Karol Szymanowski Academy of Music in Katowice. She began her vocal career with the Camerata Silesia vocal ensemble with whom she recorded over a dozen albums, including J. S. Bach's *Cantata 150* and G. G. Gorczycki's *Completorium* as a soloist alongside Emma Kirkby. Since 2005, she has been associated with the London music scene, developing her solo career on stages across the UK and Europe. She made her debut with the English Bach Festival at Banqueting House, singing the role of Proserpina in C. Monteverdi's *Orfeo* during a performance celebrating the 400th anniversary of the opera's premiere. She has also collaborated with Grange Park Opera, Hampstead Garden Opera, Heritage Opera and the Italian Villa in Canto, singing under the baton of conductors such as Laurence Cummings, Jean-Claude Malgoire, Nicolas Cleobury, Stephen Barlow, and Ricardo Serenelli. She has also performed in numerous Polish opera productions by POSK in London. In 2023, she took part in the world premiere of the opera *Take Care* by the Canadian composer Douglas Finch, conducted by Jonathan Tilbrook.

Violetta Gawara – polska mezzosopranistka, absolwentka Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Swoją karierę wokalną rozpoczęła w Zespole Śpiewaków Camerata Silesia, z którym nagrała kilkanaście płyt, a wśród nich *Kantatę 150* J. S. Bacha oraz *Completorium* G. G. Gorczyckiego jako solistka u boku Emmy Kirkby. Od 2005 związana jest z londyńskim środowiskiem muzycznym, rozwijając karierę solową na scenach Wielkiej Brytanii i Europy. Zadebiutowała z English Bach Festival w Banqueting House, śpiewając partię Prozerpiny w *Orfeuszu* C. Monteverdiego podczas przedstawienia upamiętniającego 400-lecie powstania tej opery. Współpracowała także

z Grange Park Opera, Hampstead Garden Opera, Heritage Opera oraz włoską Villa inCanto, śpiewając pod batutą takich dyrygentów jak Laurence Cummings, Jean-Claude Malgoire, Nicolas Cleobury, Stephen Barlow czy Ricardo Serenelli. Występowała również w licznych polskich produkcjach operowych POSK w Londynie. W 2023 roku wzięła udział światowym prawykonaniu opery *Take Care* kanadyjskiego kompozytora Douglasa Fincha pod dyktando Jonathana Tilbrooka.

James Lipka is a pianist, composer and musicologist. He completed his PhD with scholarship at the Royal College of Music with the topic *César Franck's Early Piano Works: Documenting the Implicit*. In 2022, he organised two-day conference for César Franck's birth bicentenary in London. He has performed internationally both as a solo pianist and accompanist, having completed his master's degree in piano interpretation at Chopin University of Music, previously he completed his bachelor's degree in composition at Leeds College of Music with a compositional scholarship.

James Lipka jest pianistą, kompozytorem i muzykologiem. Stopień doktora nauk muzycznych uzyskał w Royal College of Music, gdzie zajmował się tematem *Wczesne utwory fortepianowe Césara Francka: dokumentowanie tego, co ukryte*. W 2022 roku zorganizował w Londynie dwudniową konferencję z okazji dwusetnej rocznicy urodzin Césara Francka. Występował na całym świecie zarówno jako pianista solowy, jak i akompaniator. Ukończył studia magisterskie z interpretacji fortepianowej na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie, a wcześniej uzyskał tytuł licencjata z kompozycji w Leeds College of Music, gdzie studiował w ramach stypendium kompozytorskiego.

©DUX RECORDING PRODUCERS, DUX 2097 2026

Nagrania dokonano w Sali Kameralnej NOSPR w Katowicach

The recording was made in the Chamber Hall of NOSPR in Katowice.

BEATA JANKOWSKA-BURZYŃSKA

Recording Director, editing and mastering | Reżyseria dźwięku, montaż i mastering

AGNIESZKA SZCZEPANOWSKA

Cover and booklet graphic design, layout | Projekt graficzny okładki i bookletu, skład

MARCIN TARGOŃSKI

Editor | Redakcja

BEATA NYKIEL

Photos of Violetta Gawara | Zdjęcia Violetty Gawara

VIOLETA CASERO

Photo of James Lipka | Zdjęcie Jamesa Lipki

DUX RECORDING PRODUCERS

2 Morskie Oko Street, 02-511 Warsaw, Poland

www.dux.pl | dux@dux.pl

